

Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz

Devrim ERDEM*

Ankara Üniversitesi

Özet

Akademik disiplinlerin gelişimi sahip oldukları literatür ile yakından ilişkilidir. Son yıllarda bütün akademik alanlara ilişkin olarak literatür incelemelerinin arttığı görülmektedir. Literatür incelemelerinde bir alana ait gelişmeleri ortaya koymada kesitsel çalışmaların yapılması yaygındır. Belirli dönemlerde Türk eğitim literatürünün genel bir değerlendirmesinin yapılması o döneme ilişkin ortaya konan araştırmaların niteliğine dair bilgi vermekle kalmaz aynı zamanda daha sonraki araştırmalara da ışık tutar. Bu doğrultuda, bu araştırmanın Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yayımlanan süreli yayınlardaki makalelerde ne tür araştırmaların yapıldığını, hangi araştırma modelinin kullanıldığını, tercih edilen örneklem alma teknikleri, veri toplama araçları ve veri çözümlemede kullanılan istatistiksel tekniklerin neler olduğunu ortaya koymaktır. Türkiye’de eğitim alanında 2005–2006 yılları arasında yayımlanmış olan ve Ulakbim Ulusal indeks tarafından dizinlenen bütün hakemli dergiler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu dergilerin bir listesi yapıldıktan sonra bu listeden tesadüfi olarak seçilen dergilerle araştırmanın örnekleme belirlenmiştir. Örneklem dâhilindeki toplam 314 makale araştırmanın amaçları doğrultusunda incelenmiştir. Betimsel analiz ile veriler çözümlenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen makalelerin çoğunluğunun (%56) betimsel araştırma türünde olduğu ve olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinin %55 düzeyinde kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca, veri çözümleme tekniği olarak betimsel analizlerin, t-testi ve ANOVA’nın %58 düzeyinde kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: betimsel analiz, eğitim bilimleri, süreli yayınlar, makale.

Abstract

Growth of contemporary academic disciplines relies on quality literatures they acquire. One common way of improving quality of published work is the peer review processes. In addition, recent decades have also witnessed a growing body of studies investigating literatures. Research on literatures of academic disciplines is often conducted through cross-sectional studies. Investigating educational research will not only shed light on the features of the studies conducted during a given period of time but will also contribute guiding future research. The purpose of this study was to examine Turkish periodicals in the area of educational sciences in order to determine the kinds of; studies, research designs, sampling methods, data collection instruments, data analysis methods and statistical techniques utilized. Population of the study consisted of all peer-reviewed journals in education that were published during 2005-2006 and listed in Ulakbilim National Index. After creating a list of these journals, a random sample was selected. Descriptive analysis was conducted on the three-hundred-fourteen articles published in these journals. The results revealed that 56% of articles were descriptive research and non-probability sampling techniques were used in the majority (55%) of articles. In addition to these, descriptive analysis, t-test and ANOVA were conducted as a data analysis techniques in the 58% of articles.

Key words: Descriptive analysis, educational sciences, periodicals, article.

---

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ölçme ve Değerlendirme Ana Bilim Dalı, erdem_devrim@yahoo.com

Her ne kadar internetle birlikte bilim ile ilgili son gelişmelere ve bilgilere büyük bir hızla ulaşılabilsede, araştırmacılar kendi alanlarındaki gelişmeleri bilimsel makalelerden izlemeyi tercih etmektedir (Edyburn, 2000). Bilimsel yayınlarla sunulan bilginin en iyi şekilde kullanılabilmesi için de kayıt ve dökümantasyon işleminin nitelikli bir biçimde yapılması kaçınılmazdır. Bilginin sistematik arşivlenmesinin yanısıra etkili bir şekilde kullanılacak ve bilimsel gelişmeleri yansıtabilecek biçimde sürekli güncellenmiş olması da önemlidir.

Edyburn (2000), (a) dünya çapında her gün yaklaşık 1000 kitabın yayımlandığını, (b) son 30 yılda, önceki 5000 yıla göre çok daha fazla bilginin üretilmiş olduğunu ve (c) basılı bilginin her sekiz yılda ikiye katlandığını belirtmektedir. Bu durum doğal olarak, her alandaki araştırmacıların kendi disiplinlerindeki gelişmeleri takip edebilmelerini ve güncel ilişkin farkındalık düzeylerini korumalarını güçleştirmektedir. Belirli bir bilgiye ve sayısız kaynağa ulaşmada, internet arama motorlarını kullanmak en alt düzeyde bir beceri gerektirse de, dökümanların taşınması gereken ölçütlerin belirlenmesi ve seçilmesinde insan faktörünü önemli bir rol oynamaktadır.

Nitelikli bir araştırmacının ayırt edici özelliklerinden biri alanıyla ilgili basılı literatürü anlayabilecek, takip edebilecek bilgiye sahip olmasıdır. Geleneksel olarak bu yetkinlik, bilimsel makalelerin tek tek okunması ve incelenmesi yoluyla kazanılır. Ancak, Cooper ve Hedges (1994), geniş bir bilgi tabanından etkili bir biçimde yararlanabilmek ve bu bilgi yükünü düzenlemede bir araç olarak literatür incelemesinin stratejik bir işleve sahip olduğunu belirtmişlerdir. Böyle bir stratejiyi, eğitim alanında yapılmış olan birçok araştırmadan faydalanmada da işe koşmak gerekir.

Literatür incelemelerinde bir alana ilişkin gelişmeleri ortaya koymada kesitsel çalışmaların yapılması yaygındır. Belirli dönemlerde Türk eğitim literatürünün genel bir değerlendirmesinin yapılması o döneme ilişkin ortaya konan araştırmaların niteliğine dair bilgi vermekle kalmaz aynı zamanda daha sonraki araştırmalara da ışık tutar. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı 2005–2006 yıllarında Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yayımlanan süreli yayınlardaki makalelerde ne tür araştırmaların yapıldığını, hangi araştırma modelinin kullanıldığını, tercih edilen örneklem alma teknikleri, veri toplama araçları ve veri çözümlemede kullanılan istatistiksel tekniklerin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu araştırma; Türk eğitim literatüründeki 2005–2006 yılları arasındaki çalışmaların betimlenmesi, belirlenen dönem ve alana ait literatür inceleme araştırmalarının olmaması açısından önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma nitel bir yaklaşımla yapılandırılmıştır. Bu çalışma kapsamında nitel araştırma türlerinden betimsel analiz kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Türkiye’de eğitim alanında 2005–2006 yılları arasında yayımlanmakta olan ve Ulakbim Ulusal indeks tarafından dizinlenen bütün hakemli dergiler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu dergilerin bir listesi yapıldıktan sonra bu listeden tesadüfi olarak seçilen dergilerle araştırmanın örnekleme belirlenmiştir. Örnekleme alınan hakemli dergilerin 2005–2006 yıllarında yayımlanan bütün sayılarındaki makaleler araştırma kapsamında incelenmiştir.

Araştırma evreni listesi:

1. Abant İzzet Baysal Eğitim Fakültesi Dergisi
2. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
3. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi
4. Çağdaş Eğitim Dergisi
5. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
6. Eğitim Araştırmaları

7. Eğitim, Bilim, Toplum
8. Eğitim ve Bilim
9. Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi
10. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi
11. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
12. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi
13. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi
14. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
15. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
16. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
17. Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi
18. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi

Örneklem listesi:

1. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
2. Eğitim Araştırmaları
3. Eğitim, Bilim, Toplum
4. Eğitim ve Bilim
5. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
6. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi
7. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi
8. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi

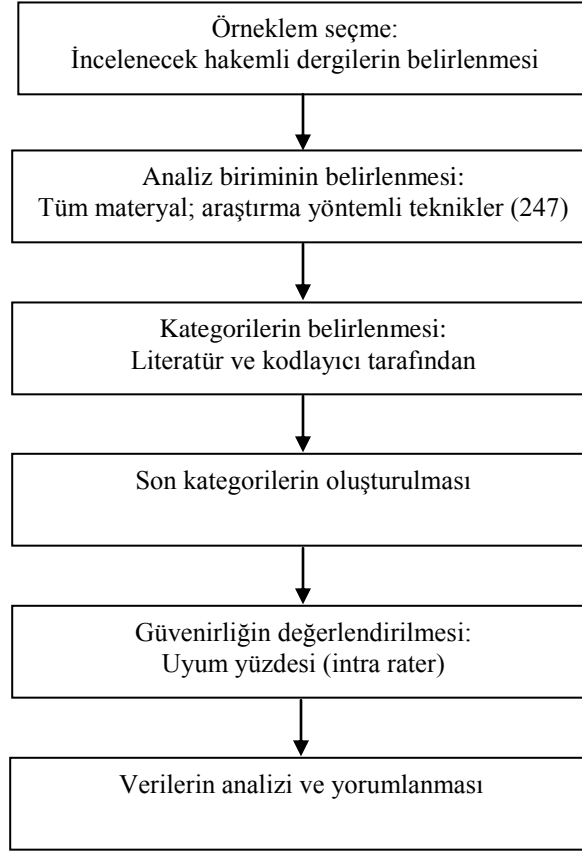
Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın verilerini örnekleme dâhil olan hakemli dergilerdeki makaleler oluşturmaktadır. Örneklem kapsamındaki bütün makaleler tek tek incelenerek veriler toplanmış ve çözümlemesi yapılmıştır. Çözümleme sürecinde kategoriler oluşturulurken literatürden yararlanılmıştır. İncelenen belgelerdeki sözel birimler araştırma kapsamında ortaya konan sorular bağlamında ele alınarak kodlama yapılmıştır. Ortaya çıkan kodlar, kategoriler altında toplanmıştır. Daha sonra kateogrelere ait frekans ve yüzde değerleri bulunmuştur.

Araştırma verilerin çözümlemesi her ne kadar betimsel analiz sürecine dayalı olsa da araştırmalarda belirtilen bazı kavramlarla araştırmanın içeriğinin çeliştiği durumlarda derinlemesine incelemenin yapılması gerekmiştir. Örneğin, araştırmacı basit tesadüfi örneklem alma tekniği ile örneklem aldığını belirttiği halde araştırma süreci dikkatli olarak incelendiğinde aslında gelişigüzel (uygun) örnekleme yapılmış olduğu tespit edilebilmektedir. Bu tür durumlarda araştırmacının betimlemeleri değil, araştırma sürecini doğru ifade eden kavram ve süreçler kullanılmıştır. Araştırmada izlenen işlem basamakları Şekil 1’de özetlenmiştir.

Analiz Biriminin Belirlenmesi

Araştırmacının amacına bağlı olarak değişik analiz birimleri kullanılabilir. Bu tür çalışmalarda, literatürde en yaygın olarak kullanılan birimlerin kelime, cümle, paragraf, tema, karakter, parçalar ve tüm materyal olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı bir makalenin tümüyle incelenmesini gerektiğinden analiz birimi olarak tüm materyal seçilmiştir.

Şekil 1. İçerik analizi işlem basamakları

Kategorilerin Oluşturulması

Seçilen dergilerdeki makaleler öncelikle; (i) Araştırma, (ii) Düşünce, tartışma, (iii) Derleme, (iv) Kitap inceleme türü olup olmadığına göre kategorilere ayrılmıştır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda sadece yöntemli makaleler incelenmiştir. Kitap inceleme, düşünce, tartışma ve derleme çalışmaları inceleme kapsamına alınmamıştır. Kullanılan araştırma türüne göre kategoriler genel olarak “Deneysel”, “Tarama” ve “Nitel” modeller olarak belirlenmiştir. İncelenen makalelerde deneysel modellerden deney öncesi modelin, tarama modellerinden ise karşılaştırmalı tarama modelinin kullanılmadığı tespit edildiği için kategorilerde bu modellere yer verilmemiştir.

Örneklem alma tekniğine göre kategoriler genel olarak “olasılığa dayalı olan” ve “olasılığa dayalı olmayan” teknikler başlığı altında ele alınmıştır. İncelenen makalelerde sistematik örnekleme ve kota örnekleme kullanılmadığı tespit edildiği için kategorilerde bu tekniklere yer verilmemiştir.

Kullanılan veri toplama araçlarına göre kategoriler anket, kontrol listeleri, tutum ölçeği, kişilik envanteri, başarı testi, yetenek testi, dereceleme ölçekleri, görüşme, çoklu zeka testi ve dökümanlar olarak belirlenmiştir.

Veri çözümlemede kullanılan istatistiksel tekniklere göre kategoriler betimsel analizler, t-testi, ANOVA, ANCOVA, MANOVA, MANCOVA, faktör analizi, madde analizleri, regresyon, korelasyon, kümeleme, ayırma, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, Wilcoxon’s, ki-kare ve içerik analizi olarak belirlenmiştir. Betimsel analizler, verilerin organize edilmesi, özetlenmesi ve verilerin tümünü temsil

edecek frekans, yüzde, ortalama, standart sapma gibi değerlerin bulunmasını içeren tekniklerdir. Madde analizi, test maddelerinin güçlük derecelerinin, madde ayırıcılık güçlerinin ve seçeneklerin işlerliğinin incelendiği analizlerdir. İçerik analizi ise, toplanan verilerin daha derinlemesine incelenmesini sağlayan, önceden belirgin olmayan konuların ve boyutların ortaya çıkarılmasında kullanılan bir tekniktir.

Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda betimsel ve içerik analizinin güvenirliliği özellikle kodlama işlemine bağlıdır. Kategorilerin taşınması gereken en önemli özelliklerden biri aynı dökümanı, aynı amaç doğrultusunda kullanan başka bir araştırmacının da büyük ölçüde benzer sonuçlara ulaşabileceği açıklıkta olmasıdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Bu nedenle, kategorilerin yorumlanmasının araştırmacıdan araştırmacıya ya da iki farklı zamanda değişmemesi gerekir. Bu bağlamda, bu çalışma kapsamında araştırmacının (kodlayıcının) kategorilere ne kadar tutarlı kodlama yaptığını belirlemek için kodlama güvenirliliğine bakılmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamında incelenen tüm makaleler üç hafta arayla kodlayıcı tarafından iki kez kodlanarak, araştırmacının kendi içindeki tutarlılığına bakmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Kodlama güvenirliliği, uyum yüzdesi (percent of agreement) indeksi kullanılarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesi, aynı kodlamanın yapıldığı durumların, mevcut tüm durumlara (üzerinde uzlaşmaya varılan ve varılamayan kodlama durumları) oranı hesaplanarak bulunan bir indekstir. Bu şekilde uyum yüzdesi kullanılarak kodlama güvenirliliği 0.92 bulunmuştur. Puanlayıcılar arası veya puanlayıcılar içi güvenirliliği tespit etmek için kullanılan uyum yüzdesinin %70’den daha yüksek olması beklenir (Tavşancıl ve Aslan, 2001: 81). Sonuç olarak, kodlama güvenirliliğinin kabul edilebilir düzeyde sağlandığı söylenebilir.

Bulgular ve Sonuçlar

2005–2006 yıllarında Türkiye’de eğitim alanında yayımlanan ve araştırma kapsamında incelenen hakemli dergilerdeki makaleler araştırma soruları çerçevesinde değerlendirilmiştir. “Makale yazım alanı”na ilişkin oluşturulan kategorilere ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 1’de yer almaktadır. Tablo 1’de görüldüğü gibi, çalışma kapsamında incelenen makalelerin %79’u herhangi bir “araştırma yöntemi” makaleler, %17’i “düşünce ya da tartışma” yazıları, %4’i ise “derleme” türü yazılardır. “Kitap inceleme” türüne ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir.

Tablo 1. Makale yazım alanı

Kategori	f	%
Araştırma	247	79
Düşünce/Tartışma	52	17
Derleme	15	4
Kitap İnceleme	-	-
Toplam	314	100

Analiz sonuçlarına göre, yöntemli araştırmalarda kullanılan araştırma türleri beş kategoride toplanmıştır. Bu kategorilere ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de yer almaktadır. Tablo 2’de görüldüğü gibi, araştırmaların %3’si “gerçek deneysel”, %17’si “yarı deneysel”, %56’sı “betimsel”, %6’sı “ilişkisel” modeller kullanılarak yapılmıştır. Daha genel bir kategorilendirmede, araştırmaların %20’inin “deneysel” model, %62’sinin “tarama” modeli ve %18’inin “nitel” araştırma olduğu belirlenmiştir. Bu durum, Türkiye’de eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmaların büyük oranda nicel araştırma yöntemleri (%82) kullanılarak yapıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Araştırma türü

Kategori	f	%
Gerçek Deneysel	6	3
Yarı Deneysel	42	17
Betimsel	139	56
İlişkisel	16	6
Nitel	44	18
Toplam	247	100

İçerik analizi sonuçlarına göre, kullanılan örneklem alma tekniğine ait kategoriler, ayrıca bu kategoriaelere ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 3’de görölmektedir. Buna göre, araştırmaların %11’inde “basit tesadüfi”, %15’inde “tabakalı”, %19’unda “küme”, %51’inde “gelişigüzel (uygun)” ve %4’ünde ise “maksatlı” örneklem alma tekniğinin kullanıldığı saptanmıştır. Genel anlamda, araştırmaların %45’inin “olasılığa dayalı olan”, %55’inin ise “olasılığa dayalı olmayan” örnekleme tekniklerine göre yapıldığı görölmektedir. Bu durum, bir “çalışma grubu” üzerinde yapıldığı belirtilen araştırmaların, örnekleme tekniği bakımından “uygun” örnekleme kategorisinde kodlanmış olmasıyla kısmen açıklanabilir.

Tablo 3. Örneklem alma tekniği

Kategori	f	%
Basit Tesadüfi	27	11
Tabakalı	36	15
Küme	48	19
Gelişigüzel (Uygun)	127	51
Maksatlı	9	4
Toplam	247	100

İncelenen makalelerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin kategorilere, bu kategorilere ait frekans ve yüzde değerlerine Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Veri toplama araçları

Kategori	f	%
Anket	81	24
Kontrol Listesi	10	3
Tutum Ölçeği	29	9
Kişilik Envanteri	6	2
Başarı Testi	46	14
Yetenek Testi	6	2
Derecelleme Ölçekleri	91	27
Görüşme	49	15
Çoklu Zeka Testi	3	1
Döküman	9	3
Toplam	330	100

Tablo 4’de görüldüğü gibi, bu çalışma kapsamında ele alınan yöntemli makaleler toplam 247 tane olmasına rağmen, toplam veri toplama aracı 330 dur. Bunun sebebi, bazı araştırmalarda birden çok veri toplama aracının kullanılmış olmasıdır. “Dereceleme ölçekleri” kategorisine, diğer kategorilere girmeyen; bir başka deyişle tutuma, kişiliğe, yeteneğe, zekaya, bilişsel süreçlere ilişkin bir psikolojik yapının dışında bir özelliği ölçmek üzere geliştirilen veya halihazırda olan Likert tipi ölçekler dâhil edilmiştir. Örneğin, “özyeterlilik ölçeği”, “iş doyumu ölçeği”, “tükenmişlik ölçeği”, “sosyal destek ölçeği”, “iyilik hali ölçeği”, “öğrenme tercihleri ölçeği” gibi birçok araç söz konusu kategori altında kodlanmıştır. Bu durum göz önünde bulunduruldukları, incelenen makalarda veri toplama aracı olarak büyük oranda “dereceleme ölçekleri”nin kullanıldığı söylenebilir. Tablo 4’e bakıldığında, araştırmalarda en çok kullanılan araçlardan “anket”lerin (%24) ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Anketlerin çoğunlukla, temel araştırma problemi için kullanılan esas veri toplama araçlarının yanında, bireylere ait kişisel bilgilerin alındığı bir form olarak uygulanmış olduğu tespit edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda anketlerin kullanılması, bu araçların tercih edilme nedenini açıklar gözükmektedir.

Bir araştırma yöntemi içeren makalelerde kullanılan istatistiksel tekniklere ait oluşturulan kategoriler ve bu kategorialele ilişkin değerler Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Kategori	f	%
Betimsel Analizler	47	14
t-testi	85	26
ANOVA	60	18
ANCOVA	8	2
MANOVA	5	2
MANCOVA	3	1
Faktör Analizi	23	7
Madde Analizleri	6	2
Regresyon	8	2
Korelasyon	17	5
Kümeleme	2	1
Ayırma Analizi	1	1
İçerik Analizi	38	11
MWU	8	2
Kruskal Wallis	7	2
Ki-kare	11	3
Wilcoxon	4	1
Toplam	333	100

Tablo 5’te de görüldüğü gibi, çoğu araştırmada birden fazla veri çözümleme tekniği uygulandığı için toplam frekans 333 tür. Tablo 5 incelendiğinde, istatistiksel teknikler içerisinde %26 gibi bir oranla en çok “t-testi”nin kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Özellikle deneysel modellerin kullanıldığı araştırmaların çoğunluğu, öntest-sontest kontrol gruplu araştırmalardır. Öntest-sontest kontrol gruplu desende, öntest puanlarının “ortak değişken” (covariate) olarak alınıp, sontest puanlarıyla birlikte değişkenlik çözümlemesi yapılması, diğer bir deyişle ANCOVA’nın kullanılması daha uygun iken, önce öntest daha sonra sontest puanlarının karşılaştırmasını gerektiren t-testinin tercih edilmesi çarpıcı bir bulgudur. Çok değişkenli analizlerin de nadir olarak kullanılması, bir araştırma problemine ilişkin uygun tekniğin seçilmesinden çok, ancak araştırmacı tarafından bilinen istatistiksel tekniklere göre araştırma probleminin

oluşturulduğunu düşündürmektedir. Tablo 5 incelendiğinde ise parametrik-olmayan testlerin %8 düzeyinde kullanıldığı görülmektedir. Bilindiği gibi parametrik-olmayan tekniklerin gücü, parametrik tekniklere kıyasla çok daha zayıftır. Bu yüzden, incelenen araştırmalarda parametrik-olmayan testlerin, bununla bağlantılı olarak da bu tür tekniklerin uygulanmasını gerektirecek araştırmaların oldukça az olması olumlu bir durum olarak ortaya konabilir. Parametrik teknikler kullanarak yapılan araştırmaların %7'sinin "ilişkinin derecesi"ni, %49'unun "gruplar arası farkın manidarlığı"nı, %9'unun ise ilgili bir "psikolojik yapı"yı test etme amacıyla yapıldığı belirlenmiştir.

Tartışma ve Yorum

Çalışma kapsamında incelenen makalelerin çoğunluğunun (%56) betimsel araştırma türünde olduğu belirlenmiştir. Betimsel araştırmalarda sadece varolan durumun ortaya konması amaçlanır. Gerçek deneysel modellerin kullanılarak yürütülen araştırmaların sadece %3 düzeyinde olması ise eğitim bilimleri alanında yapılan araştırmaların değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini keşfetmek üzere gerçekleştirilmediği ortaya koyar niteliktedir. Bilindiği gibi, bilimsel değeri en yüksek, diğer bir ifade ile yöntem açısından daha güçlü olduğu kabul edilen gerçek deneysel modellerin bu derece az kullanılması - bu çalışma kapsamında ele alınan dönem de dikkate alındığında- Türkiye'de eğitim bilimleri alanının kendi literatürünü oluşturmada henüz gelişme aşamasında olduğunu gösterir niteliktedir. Ayrıca, eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmaların kuram geliştirmeye yönelik araştırmaların oldukça uzağında olduğu da çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bununla beraber, incelenen makalelerde veri çözümleme tekniği olarak çoğunlukla betimsel analizlerin, t-testi ve ANOVA'nın kullanılması (%58) bu sonuçlarla tutarlı olarak ortaya çıkması beklenen bir bulgudur.

İncelenen makalelerde olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinin %55 düzeyinde kullanıldığı saptanmıştır. Gelişigüzel (uygun) örnekleme tekniğinin ise %51 düzeyinde olması araştırmacıların çarpıcı bir biçimde çalışma grubu kullanmayı tercih ettiklerini, diğer bir ifade ile araştırmaların ulaşabilen en kolay ve maddi olanaklar yönünden nispeten daha ekonomik olan kitleler üzerinde yürütüldüğünü gösterir niteliktedir. Bilindiği üzere, ancak olasılığa dayalı örneklem alma tekniğinin kullanıldığı araştırmaların bulgularının genellenebilirliği mümkün olabilir ve dış geçerliğinin sağlandığından söz edilebilir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, söz konusu çalışma kapsamında Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yapılan pek çok araştırmanın tekrarlanabilirlik özelliğinin olmadığı, bu nedenle tekil bulguların ötesinde bir nitelik taşımadığı söylenebilir.

Kaynaklar

- Arseven, A.D. (1993). Alan Araştırma Yöntemi. Ankara.
- Bilgin, N. (2000). İçerik Analizi. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir.
- Campbell, D.T., Stanley, J.C. (1963). Handbook of Research on Teaching. Rand McNail.
- Cooper, H., Hedges, L.V. (1994). The Handbook of Research Synthesis. Sage Foundation.
- Edyburn, D.L. (2000). 1999 in Review: A Synthesis of the Special Education Technology Literature. *Journal of Special Education Technology*, 15 (1), 7-18.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. (2003). How to Design and Evaluate Research in Education. Fifth Edition. McGraw-Hill, New York.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 15. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Stemler, Steve (2001). An Overview of Content Analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 7 (17).
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayınevi, İstanbul.